

YHTEINEN VASTUU KOULUPÄIVÄSTÄ

Mitkä ovat mielestäsi kodin ja koulun yhteistyön keskeiset tavoitteet ja järjestämiskäytännöt? A= alakoulu, Y= yläkoulu, E= erityisopetus

Tavoitteet

Lapsen hyvinvointi

- Oppilas keskiössä, hänen etuaan ajatellen ja hänen parhaaksi toimiminen
 - oppilaan hyvinvointi
 - oppilaan oppiminen
- Kasvattaa kunnon kansalainen, jolla hyvät käytöstavat
- Lapsi kävisi koulua
- Oppilaan koulupolun turvaaminen
- Lapsi viihtyisi koulussa ja koulunkäynti sujuisi mahdollisimman hyvin
- Oppilaan motivoiminen ja oman tulevaisuuden arvostaminen
- Koulunkäynnin säännöllisyys
- Tylsyyteen siedättäminen
- Arjen sujuminen (nukkuminen, ruokailu, huolenpito)
- Vahvistaa elämänhallintaa
- Ongelmien ennaltaehkäiseminen ja varhainen puuttuminen sekä koulussa että elämässä

Yhteistyön sujuva toimiminen

- Yhteistyön helppous
- Annetaan mahdollisuus puuttua asioihin riittävän aikaisin
- Ollaan samalla puolella
- Yhteisymmärrykseen pääseminen
- Jatkuva ja säännöllinen yhteydenpito alusta alkaen
- Toiminnallisuus
- Avoimuus
- Positiivisuus
- Luottamus: opettajalle voi myöntää, jos jossakin on mennyt pieleen
- Kunnioitus puolin ja toisin
- Realistinen näkemys
- Rehellisyys
- Syyttelystä pois
- Jokaiseen suuntaan toimiva yhteistyö (opettaja – oppilas – vanhemmat)
- Saada vanhemmat yhteistyössä ymmärtämään lapsen paras ja hyvä tulevaisuus
- Kodin ja koulun yhteistyö luontevammaksi
- Vanhempien luottamus opettajiin ja koulujärjestelmään
 - epäluottamus este oppimiselle
- Ennakko-oletuksien kumoaminen -> tuntosarvien herkkyyks
- Oppilaantuntemus, ymmärryksen kasvaminen, kun tietää oppilaan kotitilanteen ja muut tärkeät asiat (osataan huomioida, jos kotona vaikkapa riitaisa ero)
- Haetaan ratkaisuja, ei fokusoida pelkästään ongelmiin
- Tiedonjako oppilaan koulumenestyksestä kotiin

Toimiva viestintä

- Tarpeeksi matala kynnyks ottaa yhteys vanhempien kouluun, koulun kotiin
- Kerrotaan puolin ja toisin, miten menee ja mitä tapahtuu
- Kerrotaan, millaista koulunkäynti on
- Vuoropuhelut esim. Wilmassa luokan käytänteistä, luontevaa kanssakäymistä eikä pelkää ongelmien ratkomista tmv.
 - Koonti vanhempainillasta kaikille
 - Keskustelun avauksia ja mahdollisuus keskustelulle
- Nopea yhteydenotto ongelmatapauksissa puolin ja toisin
- Välitön kontakti
- Sähköinen viestintä on hyvä apuväline - opettajan ja kodin välisen luottamuksen kehittäminen on hyvin tärkeä tehtävä
- Keskustelun pitää olla avointa eikä autoritääristä
- Kake-keskustelut tärkeitä yhteistyötapoja -> antaa mahdollisuuden ymmärtää kokonaistilanteen
- Selkeät toimintaohjeet/rajat yhteydenpidolle

Koulun ja kodin toimintakulttuurien kohtaaminen

- Monikulttuuristen perheiden kanssa koulukulttuurin luominen
- Toimintakulttuurin avaaminen vanhemmille
- vanhempien "opettaminen" koulutyön tukemiseen
- Koulusiirtymissä toimintakulttuuri ja käytänteet selviksi (a -> y)
- Yhteisymmärrys keskeisistä kasvatustavoitteista
- erilaiset perheen taustat tekevät yhteistyön haastavaksi
 - perustelut vanhemmille
- Koulun kulttuurin ja kodin kulttuurin yhteensovittaminen
- Toimitaan yhdessä samoilla menetelmillä ja tavoitteilla
- Perheen kasvatustehtävän tukeminen
- vanhempien koulumyönteisyys on erittäin tärkeää. Olisi tärkeä saada vaikeisiinkin asioihin ajoissa yhteistyökanavat vanhempien kanssa auki --> luottamus
- Ideaalitila olisi, että lapsi kokisi, että koti ja koulu ohjaavat samaan suuntaan

Vanhempien osallistaminen

- Pääasia, että edes saataisiin vanhemmat käymään koulussa. "Kiva kun tulit 😊."
- Lapsen oppimisen suunnittelu yhdessä huoltajien kanssa
- Huoltajien osaamisen ja asiantuntemuksen hyödyntäminen
- Huoltajat mukaan luokan ja koulun toiminnan suunnitteluun
- Yhteistyö lähtisi vanhemmista käsin -> ensimmäisessä palaverissa opettaja kuuntelee, mitä vanhemmat haluavat kertoa -> kuulluksi tuleminen!
- Pitää vanhemmat kärryillä opintojen edistymisestä
- Sitouttaa vanhemmat lapsen koulunkäyntiin
- koulun järjestämiin tehtäviin hyvin vanhemmat mukaan, jotta luottamus kasvaa ja kodin ja koulun yhteistyökulttuuri voimistuu

- Lapsen kanta ja puheet koulusta ja koulunkäynnistä kiinnittää vanhemmat koulutyöhön
- Lapsen molempien vanhempien huomioiminen (jos asuvat esimerkiksi eri osoitteissa)

Kolmansien tahojen huomioonottaminen

- Oppilashuollon henkilöstön osallisuuden lisääminen arjessa
- Moniammatillisuus -> jalkautuminen arkeen
- Yhteistyö muiden tahojen kanssa (nuorisotyö, perhekeskus, srk, vanhempainyhdistys)
- Huomioidaan nivelvaiheiden tiivis yhteistyö (a – y – koti)

Vinkkejä keskustelujen/kohtaamisien tueksi

- Positiivinen palaute molemmin puolin
- Käytä mm. Helmin/Wilman merkintöjä dokumentointi ja keskustelun pohjana
- Kohdataan samalta tasolta, ei istuta opettajan pöydän takana
- Keskusteluissa korostetaan vastavuoroisuutta, eikä pidetä sitä pelkästään palautteen antamisena
- Arvostetaan vanhemmuutta!
- Asiallista vuorovaikutusta
- Kotona lasta voi palkita yhdessä sovituista tavoitteista (esim. jos lapsi ehtii kolmena aamuna viikossa kouluun).
 - Luokassa vaikea palkita muiden nähden, jos tavoite on muiden tasoon alhainen
- Joka perheen kanssa oma tavoite
 - > Tavoitteena edes jonkinlainen suhde joka kotiin
- Opettajan oltava luottamuksen arvoinen
- Vanhempien ja open roolien selkiyttäminen

Järjestämiskäytännöt

Yhteydenpitokanavia

- Helmi
- Wilma
- Soittamiset/puhelinkeskustelut
- Reppuvihkot
- Opettajan työkännykkä
- Tekstiviestit
- Blogit/nettiraportointi (esim. nettipäiväkirja tmv.)
- Whatsapp-ryhmä vanhemmille
- HOJKS (eo)
- Oppilaiden kokoama kirje huoltajille
- Sähköposti
- Pedanet
- Kuvitettu reissari
- Videot
- Kuvat
- iPad

Opettajan perheen väliset kohtaamiset

- Palaverit
- Vanhempainillat
- Vanhempainvartit
- Oppilaspalaverit
- Oppilashuolto
- Arviointikeskustelut
- Ennen aloitusta perheen tapaaminen yhdessä oppilaan kanssa
- HOJKS-palaverit

Avoimet tapahtumat

- Kodin ja koulun päivä
- Avoimet ovet
- Vanhempi oppilaana päivä (y)
- Isien ja äitien päivä (y)
 - 7.luokkalaisten vanhemmille (lapsi jää kotiin, vanhemmat kouluun)
- Vanhempainyhdistykset
- Tutustumisvartit
 - koulun korva
- ”7:30 aamukahvit vanhemmille” (a)
 - yhteinen teema/käsiteltävä asia
- Yhteiset projektit (esim. keilaus tai myyjäisiin askartelut)
- Unicef-kävelypäivä lauantaina (avaa helpomman, luontevamman keskusteluyhteyden lenkin lomassa, esim. niille vanhemmille, joista ei pöydän ääressä saa mitään irti)
- Leirikoulutoimiminen
- Varainkeruu
- Epämuodolliset tapahtumat
- Isovanhempien päivä
- Juhlat
- Teatterissakäynti
- Jalkapalloturnaus
- Retket
- Vanhempaintoimikunnat
- Yökoulut
- Vanhempien vierailut koululla ja oppitunneilla (esim. työalaesittelyt)
- Vanhempien kohtaamiset (esim. iltakahvittelut)

Muuta

- Pedagogisten asiakirjojen päivitys
- Moniammatillisuus -> jalkautuminen arkeen
- Kyselyt
- Käytäntöjen yhtenevyys
- Monikulttuurisuus - kieliero - haaste (tulkit)
- Opetussuunnitelmatyöhön osallistaminen esim. OPS-tapahtumat ja kyselyt

Vinkkejä ja huomioita

- Arviointikeskusteluissa annettava aikaa kohtaamiseen

- Yhteydenpidossa tärkeintä monipuolisuus (sähköisetviestimet, kasvotusten tapaamiset, puhelinsoitot)
- Mieti paras viestintätapa (puhelin/Helmi/Wilma/lapsen kautta)
- Haasteena yhteisen toimintamallin löytäminen
- Luokan järjestäytymiskäytäntöjen rakentaminen on hidasta rakentamista - tärkeinä peruseriaatteina avoimuus ja läpinäkyvyys
- Wilmassa voi olla välillä vaikea tulkita varsinkin positiivinen palaute
- Puhelimen käyttö antaa mahdollisuuden puhua asia loppuun. Molempien puhujien on mahdollista kuulla toisen äänenpainot ja tuntee tunnelma, joka on puhelun aikana.
- ”Yhteispeleissä” on hyviä valmiita runkoja keskusteluille
- Mistä aika yhteistyöhön???
- Vanhempainvarteissa osan aikaa lapsi mukana
- Ei vanhempien tapaamisia perjantai-iltapäivään
- Vanhempainiltojen kehittäminen
 - Osallistuminen, osa tykkää, osa ”en kyllä mene, jos pitää tehdä jtn ryhmitöitä...)
- Opettajan turvallisuusnäkökulma vanhempien tapaamisissa, ope ei yksin koululla iltapäivällä
- Vertaistuki opettajille
- Järjestämiskäytännöt luotava jo alakoulussa -> jos yhteistyötä ei ole opittu alakoulun puolella, ei sitä opita yläkoulussakaan
- Vanhempia tulee tiedottaa koulun resursseista -> emme voi vaatia toisiltamme enempää kuin pystymme
- Reagoidaan tunteisiin aina ainutkertaisina

Millaiset toimintamallit mahdollistavat hyvän ja turvallisen koulupäivän ja millaista yhteistyötä se edellyttää?

Koulun säännöt

- Selkeät järjestyssäännöt ja niistä kiinni pitäminen
- Koulun sääntöihin perehdyttäminen
- Kodin pitää olla tietoinen koulun säännöistä
- Yhteiset säännöt ja niiden noudattaminen
- Selkeät käytännöt ja säännöt, joita kaikki noudattavat
- Yhteiset säännöt, joita myös opettajat noudattavat
 - o Esim. ajoissa tunneille
- Esim. Yhteisesti sovituista ja kaikkien tiedossa olevista järjestyssäännöistä pidetään kiinni. Ollaan myös yhtenäisesti koulun toimintakulttuurin takana → Luo turvallisuutta ja yhtenäisyyttä ulospäin.
- Motivaatio yhteisten sääntöjen noudattamiseen: rangaistuksen pelosta vai omasta tahdosta?
- Ennustettavuus ja yhteiset rutiinit (tarkka struktuuri auttaa toisia) (a)
- Yhdessä laaditut pelisäännöt (a)
- Yhteiset säännöt koulussa kaikille toimijoille → mahdollisuuksien mukaan yhteiset toimintamallit myös kodin kanssa
- Oppilaat mukaan laatimaan sääntöjä
- Ei turhia sääntöjä, koska pidettävä tiukasti kiinni → oppilaat tietoisia myös seuraamuksista
- Älä pidä asioita itsestään selvänä, varmista että oppilas tietää mistä on kyse (säännöt)
- Oppilaat mukaan koulun sääntöihin
- Yhteisesti sovitut tarkoituksen mukaiset rutiinit, mutta esim. yhtenäiskouluissa ikätasolle sopivat säännöt, esim. sisälläolo välkillä, kännykän käyttö
- Jonkinlaiset säännöt/ yhteinen kehikko, jonka kaikki tietää
- Koko koulun kattavat säännöt, mitkä ovat kaikilla selvät
- Myös luokka ja jopa yksilö-/oppilaskohtaiset säännöt
- Sääntöjä laadittaessa pitää huomioida oppilaiden ja huoltajien osallistaminen

Koulun käytännöt ja toimintakulttuuri

- Pikkukoulussa on sopeuduttava kylän ”meininkiin”
- Mahdollisimman monet opettajat ja muu henkilökunta tuntevat sekä oppilaat että toisensa (jopa nimeltä)
- Koulussa on toimiva oppilashuolto
- Työrauha on edellytys oppimiselle
- Selkeä päiväjärjestys/ rutiinit luovat lapselle turvallisuutta ja järjestystä päivään
- Aikaa yhteiseen suunnitteluun ja perusopettamiseen
- Mahdollisimman vähän papereita (a)
- Papereiden täyttäminen uuvuttaa ja vie arvokasta aikaa varsinaiselta työltä (a)
- Opettajankokouksissa keskityttäisiin käytännön asioihin ja yhteisistä asioista sopimiseen (a)
- Rakenteet toimiviksi → opettajilla mahdollisuus kohdata arjessa ja sopia yhteistyöstä (a)
- Myönteisen kautta (a)
- Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty – mutta muista Plan B (a)
- Kouluympäristön turvaaminen

- Liikennejärjestelyt
- Yhteiset tavat toimia → joihin kaikki aikuiset sitoutuvat
- Kiitos ja palkitseminen hyvästä käytöksestä
- Wilmassa myös yhteisesti sovituksi positiivista palautetta → kaikista oppilaista löytyy paljon positiivisia asioitakin
- Oppilastietojen (oppimissuunnitelmat ym.) saatavuus
 - Oppilashuoltolaki jakaa oppilashuollollisen ja pedagogisen tiedon erilleen → lomakkeiden metsästämistä
 - OHR-palavereissa ei enää olekaan ehkä paikalla esim. terveydenhoitajaa, rehtoria, jne.
 - Oleellisten tietojen saatavuus opelle (esim. terapioiden käynnit ym. tietoon)
- Toimintamallit
 - Struktuurit
 - Rutiinit
 - yhteiset säännöt
 - Puuttuminen
 - valmiit ehkäisevät mallit
 - pidetään kiinni yhteisistä malleista ja toimintatavoista
 - Toisen kohtaaminen
 - Yhteistyö
 - Koti – koulu
 - Opettaja – opettaja
 - Opettaja - oppilas
 - Henkilökunta
 - Tiedonkulku
- Perehdytyskansio oppilaista esim. sijaiselle (a ja y)
- Oppilaan tietosuoja (tiedot) joskus liian vaikea/ tiukka → Tiedon pitäisi kulkea kaiken koulun henkilökunnan välillä (a ja y)
- Kaikki koulun aikuiset mukana arjessa (a)
- Luodaan kiireettömyyden tuntua (a)
- Välituntien rauhoittaminen opettajan latautumisajaksi
- Kunnioitetaan oppituntia ja välituntia
- Kulttuuriperinnön siirtäminen uusille sukupolville
- kohtaamista
- Pysyvyyttä (ihmiset ja tavat)
- Jaksamista
- Päivän alkuun tulisi mahdollistaa rauhallinen aloitus
- Arjesta rauhallisempaa! Turhan karsiminen
- Aikaa kohdata oppilaita
- Arjesta rauhallisempaa sekä oppiaineksesta että ulkopuolisesta tarjonnasta
- Koulun päivärytmin rakentaminen (tuntien, välkkien, ruokailun rytmittäminen)
- Kerhojen yms. yhdistäminen koulupäivän alkuun/loppuun
- Rutiinit tuovat turvaa
- Yhteissuunnitteluun varattava aikaa – tavoitteet kaikille selkeästi
- Toisten kunnioittaminen
- Turvallisuus → työvälineiden säilytys → ”henkinen” turvallisuus

- Kuunteleminen
- Arkipäivien rauhoittaminen, yksilön kohtaaminen silloin kun sitä tarvitaan
- Monikulttuuriset haasteet lisänneet riittämättömyyden tunnetta
- Me henki – tervehtimien – käytöstavat
- Mahdollisuus ilmaista itseään
- Vapauden ja rajojen tasapaino
- Rutiinit kotona kuntoon
- Henkilökemia
- Yhtenäiskouluissa oppilaat sekaisin 1lk ja 9lk yhteinen toimintakulttuuri
- Vaitiolovelvollisuudesta tinkiminen, pitäisi voida puhua, jos asia vaikuttaa oppilaan hyvinvointiin ja koulunkäyntiin
- Teemapäivien jälkeen jotkut oppilaat sekaisin
- Etukäteisinfo oppilaille, mitä tulee tapahtumaan
- Kummi ja kaveriluokkatoiminta
- Oma välituntialue esim. 1-2lk
- Asioiden perustelu lasten omalla kielellä
- Joku turvallinen aikuinen, jos kaikkien kanssa ei kemiaa kohtaa (y)
- Positiivinen ja hyväksyvä ilmapiiri
- Ryhmäytymispäivä
- Mikä on turvallisen koulupäivän lähtökohta? Oppilaan, opettajan ja muun henkilökunnan turvallisuus (y)
- Asioiden kirjaus selkeästi ylös, jotta kaikki tietää miten toimia
- Turvallisuutta se, että koulun aikuiset tietävät riittävästi oppilaan taustoista, eikä siten nipota pikkuasioista, jos suuria ongelmia taustalla
- Kaikkien pitäisi tietää turvallisuusohjeet
- Yhteisössä pitää olla tunne, että kaikki harjoittelevat jotain omassa koulunkäynnissä.
- Opettajat voivat vaatia toiselta toista ja toiselta vähemmän samassa tilanteessa.
- Omaan ryhmähenkeen panostaminen
- Ollaan ylpeitä omasta koulusta, sekä opettajat että oppilaat

Opetus ja kasvatus

- Riittävä vaatimustaso
- opetuksessa oppilaan vahvuuksien huomioiminen
- koko koulu kasvattaa, kaikki on kaikkien oppilaita
- Ei ole olemassa ”sun oppilaita” tai ”mun oppilaita” vaan kaikki kasvattavat yhteisiä oppilaita
- Vahvistetaan (huomataan, annetaan palautetta ja palkitaan) hyvää eikä nosteta huonoa esiin (a)

Opettaja ja työyhteisö

- Asiaan sitoutuneet opettajat (esim. KiVa-tiimi)
- Kiinnostus jokaisesta oppilaasta mahdollisuuksien mukaan
- RAUHOITTAMINEN
- Kannetaan huolta jokaisen oppilaan koulunkäynnistä → pedagoginen tiimi
- Työyhteisö voi hyvin ja löytyy hyvä yhteishenki
- Älä ole välinpitämätön, älä nipota
- Maalaisjärjen käyttö sallittua erityistilanteissa
- Opettajan hyväksyttävä, ettei kaikille voi opettaa kaikkea

- Riittävät henkilöstöresurssit
- Hyväksyvä ilmapiiri
- Oppilaan yksilöllinen huomiointi ja hyväksyntä
- Oltava aikaa kuunnella oppilasta
- Kannustus ja positiivinen ilmapiiri
- Tiimit ja yhteisopettajuus
- Opettajat jakavat vastuun ja tiedon oppilaista → ei ole Mun ja Sun oppilaita vaan vaikeat tilanteet hoidetaan heti yhteisesti sovittujen mallien mukaan
- Opetusresurssia menee hirvittävästi hukkaan → esim. S2 ja uskonto
- Koulun henki, opettajien yhteistyö
- Eri ikäiset opettajat – haaste
- Opetuksen muutokset
- Mitä enemmän oppilas hermostuu sitä enemmän aikuinen muuttuu rauhallisemmaksi
- Asioista puhutaan avoimesti oppilaille
- Opettajan oltava monitaituri – tietämystä monelta eri alalta
- Sallivuus opettajien keskuudessa
- Riittävä määrä aikuisia
- Koko henkilökunta on sitoutunut toimimaan lapsen parhaaksi. Yhteinen näkemys ja ymmärrys asiasta
- Ketään ei jätetä yksin ratkomaan pulmia. Henkilökunta kokoontuu ratkomaan asioita yhdessä, järjestetään tähän aikaa
- Sama kaavio ei toteudu jokaisen oppilaan kohdalla
- Valvonta, aikuisen läsnäolo
- Myötäeläminen, oppilaan asemaan asettuminen
- Opettajan huomioiminen/ kohtaaminen oppitunnin aluksi oppilaiden kanssa
 - o Mitä kuuluu?
 - o Vaikka kuinka lyhyesti
 - o Ei aloiteta heti ”kylmiltään” asiaa
- Oppilaan tuntemus on tärkeää → tiiviimpi yhteistyö perheiden kanssa → millä ajalla? → huomioitava opettajan työajassa, YT ajan vapauttaminen
- AITOUS: opettajan oltava aito
- Opettajan ”nähtävä” ja annettava huomiota jokaiselle oppilaalle heti aamusta
- Jokaisessa lapsessa on jotakin hyvää – se täytyy löytää
- Luottamus puolin ja toisin. Opet luottaa oppilaaseen ja oppilas opettajaan. Se on kaiken pohja, jonka päälle oppimista voidaan alkaa rakentaa
- Inhimillisuus – aina ei jaksaa, aina ei ole hyvä päivä! (Puolin ja toisin)
- Yhteisopettajuuden kehittäminen
- Oppilaan tuntemus
- Opettajan ja ohjaajan yhteistyö (a ja y)
- Opettajan hyvä pedagogiikka (a ja y)
- Opetusjärjestelyt (a ja y)
- Kaikki kaikkien oppilaita = yhteisiä → yhteiset pelisäännöt/ autetaan toisia kollegoita (a ja y)
- Opettajien välinen luottamus toisiinsa (a)
- Opettaja saisi työrauhan keskittyä opettamiseen ja kasvattamiseen (kaikki raportoinnit yms. ”sihteerin työt” tuovat kiirettä ja stressiä) (a)
- Perusasiat kunnossa: lepo, ravinto, raitis ilma, liikkuminen, kaverit (a)

- Luotettaisiin opettajan ammattitaitoon ja annettaisiin työrauha – nykyinen (a) varmisteluyhteiskunta vaatii kaiken raportointia ja kirjaamista → tämä kaikki on pois
- OPPILAAN KOHTAAMISESTA (a)
- Opettajan saatava tukea haastaviin tilanteisiin, ei tarvitse yksin pohtia ja selvittää
- Aineenopettajille tieto oppilaiden taustoista
- aikaa keskustella oppilaista ja yhteisistä pelisäännöistä
- aikaa kohdata jokainen oppilas
- opettajille rohkeutta katsoa peiliin ja kehittää omia toimintatapojaan yhteistyössä työkavereiden kanssa
- oppilaan positiivinen ja lämmin kohtaaminen, tunne siitä että häntä kuunnellaan ja hänestä välitetään
- opettajat pohtisivat ja keskustelisivat, onko meillä olevat toimintamallit toimivia
- lämmin lempeä opettaja
- tuntosarvet herkillä, reagoitava tapauskohtaisesti eri lasten kanssa
- lasten osallistaminen
- tarpeeksi suunnittelu-aikaa
- keskustelutilaisuudet opettajille, joissa mahdollista jakaa tarpeellista infoa arjen sujumiseksi
- Opettajan ammattitaito hyväksyä oppilaiden erilaisuutta
- Ennakointi
- pienellä tuttu turvallinen ope, ei paljoa palkituksia
- opettajat esimerkkeinä
- opettaja pyytää myös anteeksi
- Johdonmukaisuus
- Lapsi tietää ketä on koululla töissä
- Aikuisen lämmin rooli, aikuisella homma hallussa
- Jos aikuinen aloittaa jonkin tilanteen, hän myös lopettaa sen (Y)
- Ennakoitavuus
- Positiivisuuden kautta
- Apu naapuriluokassa esim. aggressiivisen oppilaan kanssa
- Avoin keskustelu myös oppilaan aikana, opettaja myöntää virheensä
- Yhteisopettajuus: oppilaat jaetaan sellaisiin ryhmiin mistä itse hyötyvät, opettajat saavat keskittyä aina tiettyihin aiheisiin, työtaakka puolittuu
- Jätä kunniallinen tie perääntyä (oppilaille)

Hyvä johtajuus

- Hyvä johtajuus
- Jämäkkä rehtori (johtajuus) tuo turvallisuutta
- Johtajuus toimii kaikilla tavoilla:
 - o Pedagoginen
 - o Hallinnollinen
 - o Henkilöstö
- JOHTAJUUS/ esimiehen osuus merkittävä!
- Rehtorin aito läsnäolo
- Myös esimiesten puolelta selkeä vaatimus sitoutumiseen
- Rehtori mukana arjessa

Oppilas ja luokkaryhmä

- Oppilaskunnan toiminta todelliseksi oppilaiden äänikanavaksi
- Ryhmäkoon SUURI merkitys
- Luokkakohtaisia tavoitteita esim. yksi asia tavoitteeksi johon yritetään saada muutosta
- Luokkakohtaisia tavoitteita esim. yksin asia tavoitteeksi johon yritetään saada muutosta
- Lapsi tarvitsee tunnetta siitä, että hänestä tykätään ja että hän kuuluu ryhmään
- Ryhmään kuulumisen tunne ja jengiytyminen eivät ole sama asia
- Yhdessä toimiminen, jokainen voi olla mukana edes vähän, ettei koe ulkopuolisena olemisen tunnetta
- Muiden täytyy saada opiskella rauhassa (a)
- Oppilaan vastuulla opiskella niin, että muutkin saavat opiskella (a)
- Saa olla hiljaa, pää pystyssä (vaikka ei kiinnostakaan) (a)
- OPPILAAN PITÄÄ SIETÄÄ MYÖS TYLSYYTTÄ (a)
- Oppilas on keskiössä, ei oheistoiminnat

Yhteistyö ja yhteisöllisyys

- Kollegoiden välinen yhteistyö = tietojen jakaminen oppilaista/ ryhmistä
- Yhteistyö kodin ja koulun välillä
- Yhteistyö koulun sisällä ja kodin ja koulun välillä tärkeää
- Huoltajien välinen yhteistyö on myös tärkeää, kun ajatellaan koulun ulkopuolista elämää
- Nuoret saattavat haluta esim. isovanhemmat koululle, vaikkei omia vanhempia
- Hyvät ja läheiset välit huoltajiin
- Kollektiivinen huolenpito
- Yhteistyö
 - o Keskusteluyhteys kodin ja koulun välillä
 - o Yhteiset sopimukset ja tiedotus
- Hyvä oppilaan tuntemus (EDES NIMI)
- Riittävä tieto kulkee (muttei asenteet)/ vaitiolovelvollisuus
- Avoin keskusteluilmapiiri (ilman sensaatiohakuisuutta)
- Opettajan ja vanhempien välinen luottamuksellinen suhde
- Todellinen moniammatillinen yhteistyö → OHR → on muuttunut aivan turhaksi (paskaksi) → Ei palvele ketään, mutta paperia tulee
- Tulisi olla mahdollisuus puhua oppilaista moniammatillisessa foorumissa jossa saada tukea, ideoita ja apua → konkreettista apua sekä oppilaalle ja opettajalla. Tämä mahdollistaisi tiedon kulun ja oppilaan turvan
- Kodin ja koulun yhteistyö → tavoitteena samanlaiset toimintamallit
- Asioiden ja vastuun jakaminen kollegojen kanssa päivän aikana
- Yhteistyö koulun sisällä ja ulospäin (esim. sosiaalitoimi)
- Yhteistyö ei ole paperien täyttämistä (a)
- Koti ja koulu vetää yhtä köyttä (mistä lapsikin tietoinen) (a)
- Yhteisöllisyyden tukeminen
- Yhteistyön pitää olla avointa ja rehellistä, myönnetään virheet ja pyydetään apua
- Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää. Yhteistyö pitää alkaa myönteisissä merkeissä (toiminnallinen vanhempainilta, koulun ja kodin päivä), yhteinen retki tms. eikä vasta siinä vaiheessa, kun on pulmia
- Kodin ja koulun yhteistyö
 - o Vanhempien kokemus opettajasta vaikuttaa

- Palaverien roolittaminen: kuka sanoo "vaikeat asiat" (opettajan ja kodin suhteen tukeminen), rehtori tai kuraattori ottaa vastuuta ja voi puhua ikävät asiat opettajan puolesta, jotta suhde kotiin säilyy
- Henkilökunnan yhteistyö, yhteisöllisyys
 - Koko koulu kasvattaa
 - Kaikki oppilaat yhteisiä, asiat selvitettävä kun tilanne päällä, ihan sama kuka aikuinen paikalla tai kenen oppilaat kyseessä
 - Kaikkien auktoriteetin säilyttäminen
 - Uskallusta puuttua tilanteisiin
 - Yhteiset säännöt, joista pidetään kiinni
 - Riskitilanteet/ -tapaukset kaikkien tietoon!
 - Mitä saamme sanoa oppilaista muille opettajille!? → kaivataan selkeämpiä ohjeita
→ kollegiaalinen tuki vs. vaitiolovelvollisuus
- Kodin ja koulun yhteistyö toimivaksi
- Yhteistyö eri tahoihin
- Yhteistyö huoltajiin näkyväksi, oppilaalle tunne että vedetään yhtä köyttä
- Yhteisöllisyys
- Yhteistyö ja tutustuminen myös eri luokkiin
- Oppilaan omakohtainen kokemus paljastuu usein yhteistyössä kollegoiden kanssa, se on hyvä ottaa huomioon (y)
- Aikuisten toimintamallit kypsyvät pikku hiljaa, vähitellen vuosien saatossa, kun edetään oikeaan suuntaan (y)
- Yhteistyö on porinaryhmiä, kun tulee aiheita nostetaan kissa pöydälle, kollegoiden kohtaaminen, vanhemmat ja oppilashuolto (y)

Ongelmatilanteet

- Selkeät toimintasäännöt ongelmatilanteissa
- Pitää olla selkeä suunnitelma, miten toimitaan jos tapahtuu esim. aggressiivista käytöstä
 - Kuka huolehtii muista oppilaista
 - Turvallinen kiinnipito, jne.
- Suunnitellaan etukäteen esim. vanhempainvartit, jos on odotettavissa mahd. aggressiivista käytöstä huoltajien taholta
 - Kaksi ammatti-ihmistä (2 opettajaa tms.)
 - Tilassa oven sijainti jne.
- Huono käytös on aina hätähuuto
- Ongelmatilanteiden välitön selvittäminen

Koulu- ja oppimisympäristö sekä resurssit

- Koulun sisäinen eriyttäminen
- Oppimisympäristöt
- Kiinnitetään huomio myös koulussa viihtymiseen → erilaiset teemat, liikkuva koulu ym.
 - Välillä tarvitaan kevennystä koulutyöhön
- Oppimisympäristön suunnittelu ja järjestelyt (a ja y)
- Luokkatilan järjestely (a)
- Hyväksyvä ja arvostava ilmapiiri (a)
- Hyvä henki luo viihtyisyyttä, ei niinkään puitteet (a)

- Koulun ja luokan tilaratkaisut vaikuttavat toimintamalleihin (pienryhmät/suurryhmät)
- Tavoitteet ja resurssit tasapainossa
- Pienet opetusryhmät erittäin tärkeää → oppilaan tuntemus, vain silloin yksilöllisiin oppimistarpeisiin pystyy vastaamaan
- riittävät resurssit → integraatio ei toimiva mikäli ei riittäviä resursseja!! → ohjaajia riittävästi → kaikki eivät voi opiskella tavallisella luokalla → koulujen tilat toimivat ja terveelliset ja viihtyisät → tilat leikkimiseen ja liikkumiseen myös yläkoululaisille!!!
- Koulun kunto, sisäilma!
- Riittävästi tilaa
- Jokainen yksilö kohdataan ja huomioidaan, luokanvalvojan ja oppilaiden yhteistä aikaa ja resursseja siihen tarvitaan lisää (y)
- Riittävän pienet yksiköt

Vuorovaikutus

- Toisten kuunteleminen/ huomiointi on todella tärkeää
- Toisten tukeminen vaikeissa tilanteissa, kodin tai koulun asioissa
- Yksinäisten huomiointi
- Hyvä vuorovaikutus aikuisten ja lasten välillä – luottamuksen syntyminen
- Avoimuus, mahdollisuus tuoda asiat esille ja keskustelua niistä
- Ryhmädynamiikan kehittäminen
 - o Kummioppilaat – luokkarajat ylittävä toiminta
 - o Yhteistyötaitojen kehittäminen
 - o Verso
 - o Jälkkäri-toiminta (isompien järjestämä välituntitoiminta)
- Edellyttää koulu yhteisön keskustelua/linjausta arvoista, toimintakulttuurista
- Sujuva tiedonkulku → yhteistyö vanhempien kanssa → tieto oppilaasta on oltava kaikilla kasvatukseen osallistuvilla → Asiantuntijoiden apu → tarttuminen asioihin ei vastuun pakoilua → tukitoimia mahd. varhaisessa vaiheessa
- Sosiaalisten taitojen huomiointi → lasten tunneälykyys vähentynyt → toisten kohtaaminen → pettymysten sietäminen
- avoin keskusteluyhteys vanhempien kanssa, vanhempien osallistaminen
- vuorovaikutuskokemukset, joissa voi näyttää tunteensa
- Opettajan ja oppilaan molemminpuolinen vastaan tuleminen – vuorovaikutus

Kiusaaminen ja rangaistukset

- Nollatoleranssi kiusaamiseen
 - o KiVa
 - o Henkisen ja fyysisen koskemattomuuden turvaaminen
- Kasvatuskeskustelut
 - o Korvaa jälki-istunnot
 - o Keskustellaan asia läpi
- Vain teko ”tuomitaan” ei oppilasta → lasta kunnioittava toimintatapa
- kiusaamisen ehkäiseminen tärkeää esim. kivakoulu
- rohkeus puuttua huonoon käytökseen
- Pelkkä jälki-istunto ei pidemmän päälle auta → etsi uusia motiivintekijöitä parempaan käytökseen

- Huomioi yksilö eri tilanteissa
- Pohdi näitä asioita myös oppilaan kanssa → oppilas osallistuu tilanteen ratkaisemiseen
- Mietitään eri vaihtoehtoja

Palaute työpajalle

- Hyvä alustus, riittävän konkreettinen
- Ryhmätyö jäi ihan kesken

Miten koulussanne huolehditaan tai tulisi huolehtia oppilaiden osallisuuden toteutumisesta?

Näin jo toteutetaan:

Yleisesti:

- oppilaskunta (vaaleilla valittu, isot ja pienet osallistetaan, julkinen esityslista näkyvässä kaikille oppilaille, yhteinen kokous esim. kerran vuodessa, rehtorin kyselytunti joka videoidaan ja näytetään luokissa → luokissa mietitty etukäteen kysymyksiä)
- annetaan oppilaskunnan käyttöön rahaa, jonka oppilaat voivat hyödyntää itse valitsemiinsa hankintoihin (esim. jossain koulussa ostettu läksyjen teko pöytä ja ilmakiikko)
- luonnollinen vuorovaikutus luokkatilanteissa
- opettajan jousto tilanteen mukaan
- pelkkä keskustelu ei ole osallisuutta
- opella on raamit, mutta oppilaat saavat osallistua suunnitteluun
- open oma innostuneisuus innostaa ja osallistaa myös oppilaita
- osallistuminen koko koulua koskeviin asioihin ja arkeen (toiminta, säännöt)
- osallistuminen oman luokan sisällä tapahtuviin asioihin (opetusmenetelmien valinta, erilaiset arviointimenetelmät, sisältö ja painoalueet, säännöt)
- ryhmätyöt
- ryhmäytymiset nivelvaiheissa, ryhmäytymispäivät
- verso-oppilaat
- lv-tapaamiset
- tukioppilaat
- kutsukerhot – sosiaalisten taitojen oppiminen
- omatahtinen opiskelu
- uuden teknologian käyttö osallistaa
- oppilaiden annetaan valita kahdesta tai useammasta vaihtoehdosta (esim. koepäivä, työtavat, aikataulut)
- epäkohtiin kysytään oppilaiden mielipide
- MOKSU eli oppilaat osallistuvat monialaisen opiskelun suunnitteluun
- yrityskylään osallistuminen
- luokkapiirit, päivien alut ja loput
- kaikkia ei voi pakottaa (otettava huomioon oppilaiden luonne)
- ruokaraati: oppilasedustus kaupungin ruokapalvelun kehittämisessä
- pikku äänestyksiä luokassa
- opettaja valmis ottamaan palautetta vastaan
- valinnaisaineiden ideointi
- oppilaat mukana vanhempainilloissa kertomassa
- liikunta – ja teemapäivien suunnittelu
- yhtenäiskoulujen todellista yhteistyötä (esim. yläkoulun oppilaat mukaan alakoulujen teemapäiviin)
- tukiopetusta yläkoulun oppilaiden toteuttamana alakoulun oppilaille (kertotaulut)

- oppilaiden esitykset juhlissa
- oppilaiden kuvittaman kalenterin tekeminen ja myynti (rahaa oppilaalle ja luokalle retkiin)
- kokeillaan oppilaiden ideoita, vaikka ne saattaisivatkin aikuisen näkökulmasta näyttää mahdottomilta
- oppilaiden pitämät päivänavaukset
- ekovalvojat tai muut pienet tehtävät
- oppilaiden vahvuuksien tietäminen ja muut pienet tehtävät
- harrastemessut
- kioski-toiminta
- pukeutumisviikot
- työtori: oppilaat pääsevät tekemään avustavia työtehtäviä
- Wilma/Helmi –merkintöjä kun esim. läksyt on tehty
- kerran lukukaudessa jokaisessa luokassa pohditaan ja kirjataan ylös 3 hyvää ja 3 kehitettävää asiaa omassa koulussa → asiat esitellään salissa koko koululle → yhteen veto kehitettävistä asioista → mietitään kuka lähtee ajamaan asiaa eteenpäin
- luokkapalaverit: kerran kuussa käydään läpi oppilaiden esittämiä asioita
- projektityyppinen asioiden opiskelu (oppilas voi vaikuttaa koko prosessiin)
- hyvinvointikyselyt
- oppilaat päättävät itse omista tehtävistään, milloin tekee (dead linet annettu)
- palkintotunnit, joiden sisällön oppilaat itse päättävät
- luokasta oma valtio, jossa omat säännöt, oma rooli jokaisella ja vastualueet
- integraatio
- lasten parlamentti
- erilaiset talkoot kuten haravointi tai siivustalkoot
- kerhotoiminta
- annetaan oppilaskunnan käyttöön rahaa, jonka oppilaat voivat hyödyntää itse valitsemiinsa

Erityisesti ala-aste:

- Oppilaskunta
- Yhteisopettajuus
- koulukummit
- luokissa ryhmät ja niillä puheenjohtajat
- äänestäminen luokan pulpettijärjestyksestä ym.
- oppilaat juhlissa juontamassa
- omaa oppimistyyliä tukevan tavan valinta
- oppilaita ohjataan ratkaisemaan oppimiseen liittyviä ongelmia
- monipuoliset oppimisympäristöt
- verso – vertaissovittelu, KiVa, Vihreä Lippu-toiminta
- koulun isommat oppilaat toimivat ylijärjestäjinä
- Opettajan henkilökohtainen kohtaaminen (esim. välitunnilla ”jutteluparkki”, aika, jolloin voisi jutella vapaasti opettajan kanssa)
- oppiainesisältöiset tasoryhmät (esim. eri opetusryhmiin jakaminen sen mukaan kuinka hyvin osaa kirjaimet/osaa lukea ennen kouluun tullessa)
- Unelmien oppimisympäristö –hankkeeseen osallistuminen
- arviointiin osallistuminen, itsearviointi
- ”viikon hommista” oppilas valitsee tehtäväjärjestyksen (kiinnostuksen mukaan)

- tehtävätori
- välkkäritoiminta
- juhliassa vastuutehtäviä (esim. valot, musiikin valinta)
- pieniä tehtäviä/vastuita: ruokalan siivous, kirjaston järjestäjät, ruokalan järjestäjät, joulukalenterin pitäminen keskusradiosta, päivänavauksen pitäminen, liikkatunnin verryttelyn pitäminen)
- oppilaat miettivät, miten näyttävät osaamisensa
- Kyselyt
- valvontatehtävät vanhemmilla oppilailla (ruokailussa ja välitunneilla)
- Musiikissa omat soittimet keksitään
- stratego-peli
- oppilaiden mahdollisuus vaikuttaa lukujärjestykseen, oppiaineiden sijoitteluun päivän aikana
- Tapahtumat (esim. liikennepäivä, iltakoulu, myyjäiset, tempuradat, joulupolku, itsenäisyyspäivätanssiaiset, ystävänpäiväkonsertti, vappuhulinat...)

Erityisesti yläaste:

- välituntien liikunnallistamisessa oppilaat mukaan
- tukioppilaat
- luottamusoppilaat
- kv-toiminta
- johtoryhmässä aina välillä oppilas paikalla
- kioski-toiminta, kahvin myynti oppilailla
- TET-harjoittelu esim. siistijöiden seurassa
- yksilöllinen oppiminen
- valinnainen liikunta: suunnittelevat tuntisisältöjä ja pitävät itse liikuntatunteja
- Yhteispeli (www.yhteispeli.fi)
- toimintavälkkä (oppilaiden ohjaamaa toimintaa välitunneilla)
- opettaja kysyy välillä niiltä oppilailta, jotka eivät tavallisesti viittaa
- innostavat pelit
- luokkakokoukset
- kuka tahansa oppilas voi esittää toivomiaan asioita oppilaskunnan hallitukselle

Näin voisi esimerkiksi toteuttaa:

Yleisesti:

- oppilaat mukaan juhlien suunnitteluun
- ohjelmavälineiden suunnittelu
- rikkomalla ajattelun raja-aitoja sektoreiden välinen yhteistyö
- välituntitoiminnan suunnittelu
- koulun sisustaminen
- kurssien yhteissuunnittelu
- miten osallistetaan oppilaat, joilla ei ole toimivaa kommunikaatiokanavaa? (pienluokat)
- mahdollisuus osallistua ilman että sanoo ääneen oppitunneilla (sähköposti ym.)
- ryhmäkoon pienentäminen → osallisuus kasvaa kun opettajalla on aikaa kaikille
- kerhoja niille, jotka eivät muuten harrasta mitään

Erisyisesti ala-aste:

- mietitään tarkasti oppilaskohtaisesti mitä oppilailta vaaditaan
- opettajankoulutukseen hakemisen tulisi muuttua. Nyt opettajat ovat olleet itse hyviä koulussa – eivät välttämättä tiedä tai osaa asennoitua syrjäytyneen tms. oppilaan arkeen

